

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 238/2018 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen Patrian aseviennistä ja omistaja-ohjauksesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Krista Mikkosen /vihr näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 238/2018 vp:

Harkitseeko valtioneuvosto perusteluissa kuvatusen kaltaisen myyntiluvan myöntämistä Patrialle,

onko Patrian myynninedistämispolitiikka valtion omistajaohjausperiaatteiden mukaista ja

mihin omistajaohjaustoimiin hallitus aikoo ryhtyä varmistaakseen, että Patrian myynninedistämispolitiikka kunnioittaa ihmisoikeuksia ja kansainvälisen asekauppasopimuksen linjauksia?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Puolustustarvikkeiden vientiin, siirtoon, kauttakuljetukseen ja välitykseen tarvitaan aina valtioneuvoston tai puolustusministeriön myöntämä lupa (Laki puolustustarvikkeiden viennistä 282/2012). Lähtökohtana on, että lupa myönnetään, jos se on Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisen linjan mukaista eikä vaaranna Suomen turvallisuutta.

Lain mukaan luvan myöntäminen perustuu tapauskohtaiseen kokonaisharkintaan, jossa on otettava huomioon Euroopan unionin neuvoston sotilasteknologian ja puolustustarvikkeiden viennin valvontaa koskeva yhteinen kanta. Suomea velvoittaa myös vuonna 2014 voimaan tullut asekauppasopimus (ATT, SopS 33/2014), jonka määräykset lupaharkinnassa tulee huomioida. Ehdottoman esteen viennille asettavat YK:n turvallisuusneuvoston tai EU:n asettamat pakotteet ja asevientikiellot.

Puolustusministeriön on lupa-asian sitä edellyttäessä selvitettävä erikseen ulkoministeriöltä, että luvan myöntämiseen ei ole ulko- ja turvallisuuspoliittista estettä. Kokonaisharkinnassa arvioidaan määrämaan sisäistä tilannetta sekä alueellista turvallisuutta ja vakautta. Tarkastelussa huomioidaan, tapahtuuko määrämaassa vakavia ihmisoikeusloukkauksia tai loukkaako maa vakavasti humanitaarisen oikeuden periaatteita. Arviossa otetaan huomioon myös riski, että aseet joutuvat ei-toivotuille loppukäyttäjille. Valtioneuvoston kokonaisharkinnassa huomioidaan lisäksi taloudelliset ja huoltovarmuuteen liittyvät tekijät, mutta ne eivät saa vaikuttaa EU:n yhteisen kannan perusteiden soveltamiseen.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 238/2018 vp

Saudi-Arabian johtama koalitio on toiminut Jemenissä maaliskuusta 2015 lähtien, ensin ilmaiskuina ja myöhemmin maaoperaatioon laajentaen. Saudi-Arabian intressit liittyvät sen etelärajan turvaamiseen ja Iranin vaikutusvallan patoamiseen. Konfliktille ei ole näkyvässä nopeaa sotilaalista tai poliittista ratkaisua.

Suomen puolustustarvikevienti vaihtelee suuresti vuosittain. Vuonna 2017 puolustustarvikkeiden vienti putosi 20 prosenttia verrattuna vuoteen 2016. Viennin suurin kohdealue oli Eurooppa.

Ei ole tiedossa, että Patria valmistelisi tällä hetkellä uusi ajoneuvotoimituksia Arabiemiraatteihin. Jos tällainen asia tulisi lupaviranomaisten käsittelyyn, lupahakemuksesta tehtäisiin normaaliin tapaan päätös tarkan tapauskohtaisen harkinnan pohjalta.

Patria on Suomen valtion ja norjalaisen Kongsberg-yhtiön yhdessä omistama kaupallisesti toimiva yhtiö. Valtion omistus Patriassa perustuu strategiseen intressiin, jonka mukaan omistuksen tarkoituksena on turvata puolustusvoimien toiminta tuottamalla välttämättömiä puolustustarvikkeita ja palveluja kaikissa oloissa.

Puolustusmateriaalin kehittäminen ja valmistaminen ovat normaalia ja hyväksyttyä toimintaa, ja sotilaallinen huoltovarmuus edellyttää myös kotimaista osaamista. Suomessa puolustusteollisuuden ja osaamisen ylläpitäminen ei voi perustua vain kotimaisen asiakkaan tarpeisiin ja määriin. Tämän vuoksi Patria on toiminut kansainvälisillä vientimarkkinoilla jo vuosikymmenien ajan, ja on luontevaa, että Patria osallistuu alan suurimpiin tapahtumiin kuten Eurosatoryyn, DSEI:hin ja IDEX:iin, jotka ovat globaaleja kansainvälisiä messuja.

Valtio odottaa kaikilta omistamiltaan yhtiöiltä yhteiskuntavastuun kantamista. Hallituksen omistajapoliittisessa periaatepäätöksessä on linjattu, että yritysten on huomioitava ihmisoikeudet vastuullisesti ja läpinäkyvästi sekä omassa että alihankintaketjuissaan YK:n ihmisoikeuksia koskevien periaatteiden mukaisesti. Patria toimii maamme ja EU:n lakien ja vientilupasäädösten mukaisesti ja on sitoutunut muun muassa Aerospace and Defence Industries Association of Europe (ASD) yhteisten eettisen toiminnan standardien noudattamiseen. Lisäksi Patria on YK:n Global Compactin jäsen.

Valtio ei omistajana puutu yhtiön operatiiviseen toimintaan, vaan yhtiön toimintaa valvoo yhtiökokouksen valitsema hallitus. Suomen valtio enemmistöomistajana nimittää puolet Patrian hallituksen jäsenistä. Suomen valtiolla on ne oikeudet osakkeenomistajana, mitä Suomen osakeyhtiölaki ja muut säädökset osakeyhtiön osakkeenomistajalle ovat määritelleet.

Helsingissä 20.6.2018

Elinkeinoministeri Mika Lintilä